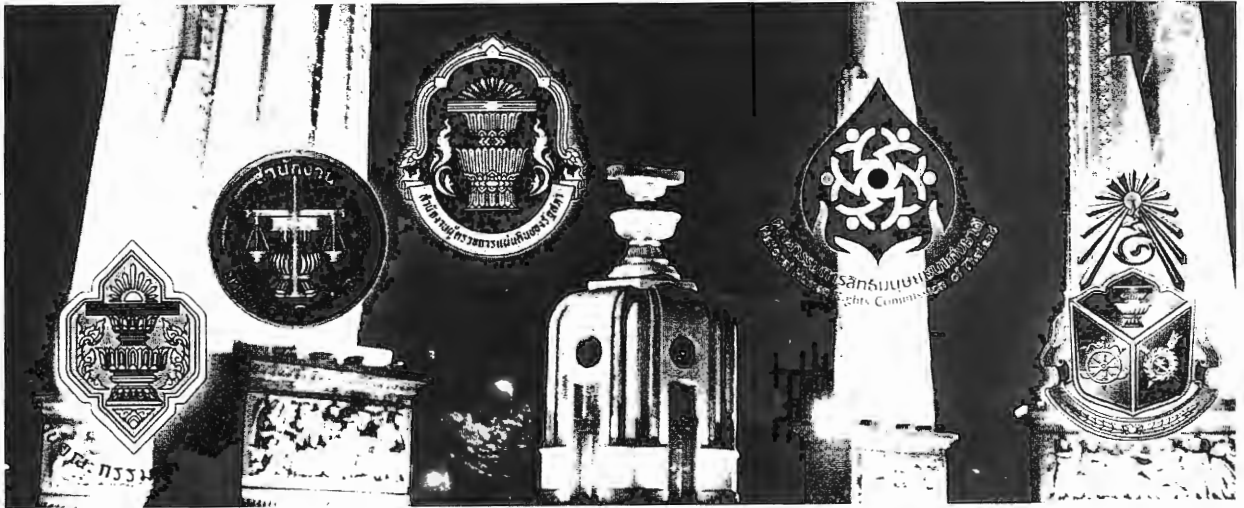

เข้าหละเองค์กรอิสระตามรรณ. ปลอดภัยจากการเมืองจริงหรือ?

หมายเหตุ - สมาคมนักข่าวนักหนังสือพิมพ์แห่งประเทศไทย จัดงานราชดำเนินเสวนาในหัวข้อ "บทบาทและความท้าทายทางการเมือง องค์กรอิสระตามรัฐธรรมนูญ" ณ สมาคมนักข่าวนักหนังสือพิมพ์แห่งประเทศไทย

ชาติชาย ณ เชียงใหม่ คณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ (กรธ.)

ที่ ผ่านมาการควบคุมการตรวจสอบเสรีภาพรัฐยังไม่ได้เต็มที่ ตอนร่างรัฐธรรมนูญปี 2560 จึงมาคิดกันว่า จะทำอย่างไรกันดี เราก็ได้รู้เห็นว่า องค์กรอิสระตั้งแต่มีมาบางคนอาจจะมองว่ายังไม่ได้ทำหน้าที่ที่ควรทำ หรือบางทีก็บอกว่าไม่ตรงไปตรงมาไม่มีมาตรฐาน ภาพพจน์และภาพลักษณ์ คนที่สนใจการเมืองจะไม่ค่อยมั่นใจ เห็นว่าสื่อลงข่าวอยู่เนืองๆ ตลอดเวลาไปจนถึงทุกวันนี้ เราจึงคิดว่าถ้าวันนี้องค์กรอิสระจะเป็นไม่ค้ำยันในระบบประชาธิปไตยไทยยุคใหม่ เราก็คิดว่า จะทำอย่างไรที่จะให้เขาช่วยได้ตามหลักเสรีประชาธิปไตยที่อยู่บนโลกนี้ โดยหลักการพื้นฐานมีอยู่ 3 เรื่อง คือ 1.อิสรภาพของประชาชน เป็นเรื่องของสิทธิเสรีภาพต่างๆ เราต้องเคารพศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ของเขา 2.ความเสมอภาคของประชาชน ทำอย่างไรให้ประชาชนมีความเสมอภาค ไม่มีหลายมาตรฐาน มีการสืบสถานะ และ 3.การ

ควบคุมการตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐ โดยรัฐต้องใช้อำนาจให้ถูกตามหลักกฎหมาย ตามหลักนิติรัฐ นิติธรรม และตามหลักธรรมาภิบาล ถ้ามององค์กรอิสระบ้านเราจะเห็นว่าถูกต้องทั้ง 3 ประการ

ชื่อขององค์กรอิสระ เอาเข้าจริงถามว่าอิสระจริงหรือไม่ ก็ต้องเริ่มตั้งแต่กระบวนการ ตั้งแต่กรรมการสรรหา ตั้งแต่วิธีการสรรหา รวมทั้งตัวคนที่เข้ามา พฤติกรรมต่างๆ ทำงานมีประสิทธิภาพหรือไม่ ในองค์กรต่างๆ มีความเป็นธรรมหรือไม่ และทุกองค์กรอิสระนี้ทำงานร่วมมือกันหรือไม่ เพราะกระบวนการทางการเมืองต่างๆ ต้องทำงานกันอย่างร่วมมือ เพราะมีขั้นตอนต้องให้ทุกฝ่าย

ส่งไม่มอบลูกให้ด้วยการหารือกัน แต่ที่ผ่านมาระกัพบว่ายังไม่ค่อยมีการร่วมมือเท่าไรนัก ต่างฝ่ายยังสาละวนอยู่กับงานโครงการมันเสียเยอะไป จึงเกิดการชะงัก ไม่เป็นระบบ โดยเฉพาะการตรวจสอบเรื่องของการทุจริต การเข้าสู่ตำแหน่งที่ไม่ถูกต้อง ดังนั้น กรธ.จึงกำหนดให้ทุกฝ่ายทำงานอย่างมีประสิทธิภาพ และทำงานร่วมมือกัน เราจึงกำหนดให้หมวดองค์กรอิสระมีคณะกรรมการสรรหาอยู่ตรงกลาง โดยการสรรหาต้องลงคะแนนอย่างเปิดเผยด้วย และทำงานอย่างมีอิสระมีประสิทธิภาพ รวมทั้งต้องการให้องค์กรอิสระทำงานเชิงรุก และทำงานเชิงป้องกัน ทำงานต้องมีความรวดเร็ว โดยเราจะมีการกำหนดระยะเวลาในการทำงานให้

ทั้งนี้ องค์กรอิสระยังต้องเจอกับความท้าทายกับรัฐธรรมนูญใหม่ คือ เขาจะสามารถบริหารจัดการองค์กรภายในให้มีประสิทธิภาพได้อย่างไร เช่น การสรรหาเลขานุการของแต่ละองค์กรก็ไม่ใช่ว่าเรื่องง่ายๆ วิธีการทำงาน วิธีการคิดที่จะต้องรวดเร็วขึ้น ไม่ใช่คิดเดิมๆ แบบข้าราชการอีกต่อไป โดยเฉพาะการแสดงถึงความเป็นอิสระตามชื่อที่จะทำได้หรือไม่อย่างไร อย่างการสรรหาคณะกรรมการการเลือกตั้ง (กกต.) ถูกมองว่าขณะนี้ยังมีปัญหาว่าที่สรรหาไม่ได้เพราะไม่ใช่คนของเขา เขาที่ไม่เอาเสียที่ ซึ่งก็ไม่ใช่ เป็นเรื่องของกระบวนการสรรหาที่ยากพอสมควร

บรรเจิด สิงคะเนติ

อดีตคณบดีคณะนิติศาสตร์
สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์

ปัญหาองค์กรอิสระตามรัฐธรรมนูญในช่วง 2 ทศวรรษที่ผ่านมา เจอวิกฤตศรัทธาเชื่อมโยงกับการทำหน้าที่ขององค์กรอิสระตามรัฐธรรมนูญ เพราะเป็นองคาพยพที่จะตรวจสอบฝ่ายการเมือง จึงเป็นนัยยะที่จะมองไปข้างหน้าว่าจะเป็นอย่างไร บทบาทและความท้าทายขององค์กรอิสระ ภาพบทบาทขององค์กรอิสระตามรัฐธรรมนูญ 40 ได้มีการออกแบบครั้งแรกว่า องค์กรเหล่านี้ต้องเดินได้ภายใต้ฝ่ายบริหาร จึงทำให้เกิดปัญหาในการควบคุมตรวจสอบต่างๆ ปัญหาจึงต้องแยกออกมาเป็นองค์กรอิสระรัฐธรรมนูญ 40 ถูกแยกออกมาเป็น 2 ช่วง ช่วงแรกองค์กรเหล่านี้ถูกตั้งขึ้นใหม่หมดเลย จะ

เห็นได้ถึงควมมีประสิทธิภาพ ใน กกต.ชุดแรก ป.ป.ช.ชุดแรก คุณสมบัติดีหมดเลย แต่พอมายุคกึ่งกลางในช่วงปี 44-49 ฝ่ายการเมืองเริ่มเห็นแล้วว่าองค์กรอิสระเริ่มมีพิษสงพอสมควร เพราะมีความเกี่ยวข้องกับการดำรงอยู่ของฝ่ายการเมือง เพราะฉะนั้นจึงมีการเข้ามาแทรกแซงในช่วงครึ่งหลังนี้ จนกระทั่งเหตุการณ์ปี 49 องค์กรที่ถูกทุบทิ้งองค์กรแรกที่เป็นจุดวิกฤตของการเมืองคือ ศาลรัฐธรรมนูญ จึงเห็นได้ว่าองค์กรอิสระมีความเกี่ยวข้องกับฝ่ายการเมือง เพราะถูกตั้งขึ้นมาเพื่อตรวจสอบถ่วงดุลกับฝ่ายการเมือง

ต่อมาบทบาทของรัฐธรรมนูญปี 50 หลักการยังคงเดิม แต่ปรับเปลี่ยนบางหลักการเท่านั้น ปรับเปลี่ยนเรื่องคณะกรรมการสรรหาให้ฝ่ายการเมืองมีบทบาทน้อยลง แต่ให้ฝ่ายคณะกรรมการประจำมีบทบาทมากขึ้น ปรับเปลี่ยนอำนาจหน้าที่หลายเรื่อง บทบาทและอำนาจหน้าที่ของรัฐธรรมนูญ 50 เป็นช่วงที่เผชิญหน้ากับฝ่ายการเมือง เป็นช่วงที่องค์กรอิสระถ่วงดุลตรวจสอบรัฐ และนำไปสู่วิกฤตของความขัดแย้งระหว่างศาลรัฐธรรมนูญกับรัฐสภา ในเรื่องของการแก้ไขรัฐธรรมนูญ ทุกฉบับเลย นำมาสู่ความขัดแย้ง นำมาสู่เหตุการณ์ 22 พฤษภาคม 57 นำมาสู่การร่างรัฐธรรมนูญใหม่ นำมาสู่รัฐธรรมนูญ 60 ผมคิดว่าคงพอเห็นแล้วว่า องค์กรอิสระจะถูกดึง ถูกโยกไปเป็นองคาพยพเช่นนี้

สมชาย แสวงการ

เลขาธิการคณะกรรมการวิสามัญกิจการ
สภานิติบัญญัติแห่งชาติ (วิป สนช.)

ปัญหาของวิกฤตบ้านเมืองถูกพยายามแก้ไขด้วยอำนาจที่สี่ เรามองในเรื่องของการเข้ามาช่วยประชาชนในเรื่องของการตรวจสอบถ่วงดุลในฝ่ายบริหาร แต่องค์กรอิสระก็ไม่ได้ตรวจสอบฝ่ายบริหารอย่างเดียว ฝ่ายนิติบัญญัติและฝ่ายตุลาการก็ตรวจสอบถ่วงดุลด้วยเช่นกัน เพราะฉะนั้นการร่างรัฐธรรมนูญตั้งแต่ปี 40 - 50 - 60 จึงเป็นวิวัฒนาการที่สังคมไทยยอมรับว่าเราควรมีองค์กรอิสระ ส่วนรัฐธรรมนูญปี 60 นี้ นำศาลรัฐธรรมนูญแยกออกไปอยู่กลุ่มเดียวกับศาล ก็เป็นอีกมุมหนึ่ง แต่โดยหลังองค์กรอิสระเดิมที่เกิดมาตั้งแต่ปี 40 - 50 ยังคงอยู่ แต่มีการปรับเปลี่ยนหน้าที่ ในส่วนของคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ (ป.ป.ช.) มีคดีใหญ่ๆ และมีคดีรวมกว่าหมื่นคดี บางคดีพิจารณาไม่เสร็จก็หมดอายุความ อันนี้เป็นปัจจัยใหญ่ที่ทำให้เกิดวิกฤตศรัทธา รวมไปถึงกระบวนการสรรหาและเลือกโดยสภา

ผมเห็นด้วยกับรัฐธรรมนูญ 60 อย่างยิ่ง และมีความเห็นด้วยที่จะให้เดินหน้าต่อไป เราได้ดูกันอย่างรอบคอบแล้ว โดยเฉพาะเรื่องของการสรรหาที่นั่นไม่ใช่แค่เรื่องของกฎหมาย หรือการสรรหาเท่านั้น แต่เป็นเรื่องของตัวบุคคลด้วย เพราะฉะนั้นถ้าฝ่ายบริหารเข้าใจตัวบุคคลขององค์กรอิสระแล้วเกิดการแทรกแซงก็จะอ่อนแอในการบริหาร ก็เกิดปรากฏการณ์แบบนี้มาแล้ว

ในส่วนที่ยังมีประเด็นปัญหาอยู่บ้างก็คือ ในบทเฉพาะกาลของพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ (พ.ร.ป.) สนช.ก็ตกเป็นจำเลยว่า กกต.และคณะกรรมการสิทธิมนุษยชน (กสม.) ถูกเซตซีโร่ แต่ ป.ป.ช.กับผู้ตรวจการให้อยู่ต่อ อย่างนี้เป็นต้น ต้องเรียนว่ารัฐธรรมนูญฉบับนี้เป็นครั้งแรกที่ให้อำนาจและภาระ พ.ร.ป.มาอยู่ที่ สนช.ว่าจะให้อยู่ต่อไปหรือไม่ เป็นไปตามมาตรา 273